

ENFLASYONİST ORTAMDA BİRİM MALİYET HESAPLANMASI

Dr. Metin SAĞMANLI¹ - Dr. Joachim BEHRENDT²
¹MÜ İİBF, Almanca İşletme Bölümü, Doçent
²MÜ İİBF, Almanca İşletme Bölümü

KURZFASSUNG: *Unter normalen Umständen ist es ganz einfach, durch die klassischen Kalkulationsverfahren die Selbstkosten der erstellten Güter und Leistungen zu ermitteln. Aber unter inflationären Bedingungen kann die traditionelle Kostenträgerrechnung zu falschen Ergebnissen und Entscheidungen führen, weil dabei die Preissteigerungen unberücksichtigt bleiben.*

In dem vorliegenden Aufsatz wurde versucht, anhand eines Rechenbeispiels darzustellen, wie die Kalkulation in einem Inflationsland richtiger durchgeführt werden kann.

I. GİRİŞ

Karar vermeye yönelik bir maliyet muhasebesinin görevi şirket yönetimine şirket kararlarını etkileyen (toplam katkı payı gibi finansal hedeflerin hesaplanmasında baz alınabilecek) planlama verileri sunmaktır [1].

Örneğin üretilen malların maliyeti ile ilgili bilgiler yönetime sunulmaktadır. Eğer maliyetler, üretimden önce hesaplanırsa, bu ilerde üretilecek malların olması gereken aşgari fiyatının belirlenmesine yarar. ancak birim maliyet hesaplanması üretimden sonra gerçekleştirilirse, üretimden önce ve sonra hesaplanan maliyetlerin karşılaştırılması ile bir maliyet kontrol mekanizması oluşturulmuş olur.

Karar vermeye yönelik bir maliyet muhasebesinin görevlerini yerine getirebilmesi için gereken en önemli şart muhasebeden edinilen bilgilerin doğruluk derecesinin yüksek olmasıdır.

Bu şart enflasyonist bir çevrede kendiliğinden yerine gelmez, çünkü muhasebe neredeyse tamamı stabil bir para değeri varlığını kabul eder. Bunun sonucu olarak muhasebenin klasik enstrümanlarının doğrudan kabulü yüksek enflasyon ortamında planlama hatalarına ve bunun sonucu olarak da şirket amaçlarının gerçekleştirilmesinde arzulanmayan sapmalara yol açabilir.

Bu makalenin amacı bir örnek ile enflasyonist ortamda maliyet muhasebesinin tipik hatalarını ve bu hataları önleme yollarını göstermektir.

II. İSTİKRARLI FİYAT ORTAMINDA BİRİM MALİYET HESAPLANMASI

Burada bir tekstil firmasının ürettiği ürünün birim maliyetinin hesaplamasına çalışılacaktır. 1993 yılının Ocak ayının başından Mart ayının sonuna dek süren ilk üç ayında Türkiye'de üretilen ürünün maliyeti hesaplanacaktır. Enflasyon göz ardı edildiğinde hesaplama aşağıdaki gibi olacaktır

Direkt ilk madde ve malzeme giderleri	100.000 TL.
Genel ilk madde ve malzeme giderleri (% 10)	10.000 TL.
Direkt işçilik giderleri	350.000 TL.
Genel işçilik giderleri (% 20)	70.000 TL.
Hesapsal amortismanlar	35.000 TL.
Hesapsal faizler	35.000 TL.
<u>Özel direkt gider (Lisans ücreti)</u>	<u>140.000 TL.</u>
Üretim maliyeti	740.000 TL.
Yönetim ve dağıtım giderleri (% 20)	148.000 TL.
<u>Özel direkt dağıtım giderleri</u>	<u>21.000 TL.</u>
Toplam maliyet	909.000 TL.
Kar marjı (% 10)	90.900 TL.
Tavsiye edilen satış fiyatı	999.900 TL.

Birim maliyet hesaplanmasında direkt giderleri her ürün için doğru olarak tesbit etmek mümkün iken, genel giderlerin dikkate alınması götürü olarak gerçekleşmektedir.

Yukarıdaki örnekte genel işçilik giderleri kalemi daha doğru bir yansıtma sağlayabilmek amacıyla - genel işçilik giderleri (örneğin enerji giderleri), hesapsal amortismanlar ve hesapsal faizler olmak üzere üçe ayrılmıştır.

Hesapsal amortismanlarda olayı biraz basitleştirmek için tüm makinelerin beş yıllık kullanım süresi olduğu, bu süre dolduğunda yerlerine hemen yenilerinin satın alındığı ve normal amortisman ayrıldığı varsayılmıştır. Bu durumda enflasyon göz ardı edildiğinde yıllık % 20, üç aylık % 5 oranında bir hesapsal amortisman ortaya çıkmıştır.

Hesapsal faizlerin tamamı 1.400 milyar TL tutarındaki işletme sermayesinden hareketle hesaplanmış ve ortalama ticari faiz oranı üç aylık % 2.5 olarak kabul edilmiştir.

Hem hesapsal amortismanlar hem de hesapsal faizler her üç aylık dönem için bir milyon adetlik üretim miktarına dağıtılmıştır.

Bunlara ek olarak Almanya'daki ana firmaya ödenen lisans ücreti de özel direkt gider olarak dikkate alınmıştır.

Eğer enflasyon olmayan ve doğru planlanan maliyetlerin gerçekleştiği bir ortamdan hareket edilirse, verilen örnekteki hesaplama yöntemiyle parça başına 999.900 TL satış fiyatı uygun olabilir. Bu fiyat, hesaplamanın yapıldığı zamandan tamamen bağımsız olarak hem sipariş kabulü öncesi hem de üretim sonrası yapılan birim maliyet hesaplamalarında geçerlidir.

3. ENFLASYONUN DİKKATE ALINMASI SONUCU DEĞİŞEN BİRİM MALİYET HESAPLAMASI

Yukarıdaki örneğin aksine bu kısımda enflasyonist bir ortamın mevcudiyetinden hareket edilecektir[2].

Şirketin 1993 yılında Ocak ayının başında Ocak - Mart arası fiyat artış oranlarını aşağıdaki gibi tahmin ettiği varsayılmıştır (aşağıda verilen şirketin tahmin ettiği fiyat artış oranları anılan dönemde ortaya çıkan gerçek fiyat artış oranları ile aynıdır; Kaynak: Türkiye Devlet İstatistik Enstitüsü) :

Tüketici fiyatları endeksindeki artış	% 14.69
Giyim eşyası fiyatları endeksindeki artış	% 0.95
Toptan eşya fiyatlarında endeks artışı	% 15.78
Tekstil endüstrisi fiyatlarında endeks artışı	% 9.73
Gecelik faiz oranı	% 13.13
TL'nin DM karşısındaki değer kaybı	% 9.41

Direkt ilk madde ve malzeme giderleri ile hesaplama başlanmıştır. Üç ay içerisinde üretilen ürünlere yüklenen malzeme 100.000 TL'na satın alınmıştır. Ama ürünlerin birim maliyetini hesaplarken sadece 100.000 TL'nin hesaba katılması yanlış olur. Malzeme fiyatları zamanla artış göstereceğinden hesaplanan direkt ilk madde ve malzeme giderleri bu durumda mart ayı sonunda aynı miktarda malzemeyi yerine koymak için yeterli olmaz. Bu gerçek, malzemelerin arada geçen sürede değer kazandığını değil paranın değerinin enflasyon sonucu malzemelerin değerine göre azaldığını gösterir.

Böylece değerlendirme tarihinden sonra oluşan ilk önemli soru cevaplandırılmış olmaktadır :

Hesaplama kullanılması gereken fiyatlar elde ederken ödenenler veya üretim devresi sırasında geçerli olanlar değil, üretimi tamamlanmış bir malın satış tarihinde bu malı yeniden üretebilmek için gerekli malzemelerin piyasa fiyatları, bir başka deyişle yeniden edinme maliyetleridir.

Ocak ayının başında Mart ayı sonunda üretimi tamamlanacak mallar için önceden bir birim maliyet hesaplaması yapılırsa bu hesaplamada Mart sonu geçerli olması beklenen fiyatlar kullanılmalıdır. Eğer geçen yılın Ekim - Aralık döneminde üretilmiş mallar için aralık sonunda bir birim maliyet hesaplaması yapılırsa bu hesaplamada ise Aralık sonu güncel fiyatları kullanılmalıdır.

Üretimin tamamlandığı zaman ve satış arasında depolama yüzünden bir zaman farkı olursa malların depoda kaldığı sürede oluşan fiyat artışları da maliyete yansıtılmalıdır. Buna karşın satış ile ödeme tarihi arasında bir zaman farkı varsa, bu vade farkı gecikme faizi ve benzeri yöntemlerin uygulanmasıyla malın birim maliyetine değil, direkt olarak müşteriye yansıtılmalıdır.

Bu açıklamalardan da anlaşılacağı üzere, ön maliyet hesaplamasında ileri bir tarihteki yeniden edinme maliyetleri, yani enflasyon tahminleri bir gereklilik olarak ortaya çıkmaktadır. Yeniden edinme maliyetlerini olabildiğince doğru tahmin etmek için hesaplamayı etkileyen bileşenlerin her biri için ayrı ayrı fiyatların gelişimi tahmin edilmelidir.

Örneğin tekstil sektöründe birim maliyet hesaplamasında direkt ilk madde ve malzeme giderlerinin hesaba katılmasında tekstil şirketleri için toptan fiyat endeksinin tahmini, direkt işçilik giderlerinin hesaba katılmasında üretim sonu itibarıyla ücretlerin ne olacağı konusunda bir tahmin ve yabancı para biriminde gerçekleştirilecek ödemelerin hesaba katılmasında Türk Lirasının bu para birimi karşısındaki olası değer kaybı için ayrı bir tahmin gereklidir. Anılan giderlerin birim maliyet hesaplanmasındaki payları ne kadar yüksek olursa, her gider için gerçekleşmesi muhtemel fiyat artışlarının ayrı ayrı göz önüne alınması da o denli önemli hale gelir.

Böylece birim maliyet hesaplanmasında hangi para biriminin kullanılması gerektiği sorusu da kolaylıkla cevaplanabilir :

Teorik olarak, TL bazında yapılan bir hesaplamada vadesi gelen DM cinsi ödemelerin veya DM bazında yapılan bir hesaplamada vadesi gelen TL cinsi ödemelerin birbirlerinden ayrı olarak ele alınmaları yöntemleri arasında bir fark yoktur.

Önemli olan işletmenin bütün malı işlerinin standardizasyonu, yani birim maliyet hesaplanması.

denetim, finans yönetimi ve benzerlerinin aynı sayı sisteminde aynı para cinsini baz almalarıdır. Hangi para biriminin baz alınacağı şirketin risiko politikası ile ilgilidir ve bu sorunun cevabı için burada daha fazla detaya inilmeyecektir.

Bu düşünceler ışığında üretimleri 1993 yılının Mart ayı sonunda tamamlanmış malların birim maliyetinin hesaplanması enflasyon etkisi göz önüne alındığında aşağıdaki şekilde olabilir :

Direk ilk madde ve malzeme giderleri	109.700 TL.
Genel ilk madde ve malzeme giderleri (% 10)	10.970 TL.
Direk işçilik giderleri	353.300 TL.
Genel işçilik giderleri (% 20)	70.660 TL.
Hesapsal amortismanlar	38.400 TL.
Hesapsal faizler	40.250 TL.
Özel direkt gider (Lisans ücreti)	153.200 TL.
Üretim maliyeti	776.480 TL.
Yönetim ve dağıtım giderleri (% 20)	155.300 TL.
Özel direkt dağıtım giderleri	23.050 TL.
Toplam maliyet	954.800 TL.
Kar marjı (% 10)	95.500 TL.
Tavsiye edilen satış fiyatı	1.050.300 TL.

Bu örnekte direk ilk madde ve malzeme giderlerinin hesaplanmasında tekstil sektöründeki toptan eşya fiyat artış endeksi kullanılmıştır. çünkü bu endeks tekstil malzemelerindeki fiyat artışını, toptan eşya fiyat artış endeksinden, hatta perakende eşya fiyat artış endeksinden bile daha iyi yansıtmaktadır. Genel ilk madde ve malzeme giderleri % 10'luk genel gider payı değişmediği sürece otomatik olarak aynı fiyat artış endeksiyle yükselmektedirler.

Daha doğru bir hesaplama arzulandığında genel ilk madde ve malzeme giderlerinin tek tek gider çeşitlerine ayrılması (örneğin satın alma bölümünün personel giderleri, giriş deposunun kira gideri, dahili taşıma giderleri, vs.), her gider çeşidi için ayrı bir enflasyon tahmini yürütülmesi ve sonra her birim maliyet hesaplanmasında genel ilk madde ve malzeme giderlerinin payının yeniden belirlenmesi zorunludur. Bu zahmete girmek genel giderlerin katkı paylarının düşük yüzdelerle ifade edildiği durumlarda genellikle çok büyük bir fayda sağlamaz. Ama eğer genel gider payları yüksek oranlara ulaşıyorsa zaten genel giderlerden yüzde yöntemi ile pay vererek birim maliyet hesaplamasından vazgeçmek gerekir. çünkü bu hesaplama türünde kaçınılmaz olarak oluşan hatalar (iş gücü dalgalanmaları veya direkt gider

fiyatlarındaki değişikliklerin sonucu) birim maliyet hesaplaması sonuçlarını çok fazla etkileyebilirler.

Verilen örnekte, ağırlıkla ücret giderlerinden oluşan direkt işçilik giderlerinin hesaplanmasında tekstil maddeleri için geçerli perakende fiyat endeksi esas alınmıştır. çünkü tekstil sektöründeki ücretlerin zaman içindeki gelişiminin bu endeksi büyük ölçüde etkilediği varsayılmıştır. Genel işçilik giderlerinin hesaplanmasında ise direkt ilk madde ve malzeme giderlerinin hesaplanmasında kullanılan yöntem seçilerek katkı payı değiştirilmemiştir.

Hangi endeksin veya enflasyon tahmin metodunun, hangi gider bileşeni için en uygun olduğu her işletme için değişiktir.

4. ENFLASYON ORTAMINDA HESAPSAL GİDERLER

Hesapsal amortismanların tesbiti oldukça zor olmaktadır. Birim maliyet hesaplamasının üretim sürecinde kullanılan tüm üretim faktörlerinin yeniden edinme maliyetlerini eksiksiz olarak yansıtması gerektiği düşünülürse, geçen zaman süresi içinde ayrılan amortisman tutarları ilgili makinelerin yenilerinin satın alınabilmesini sağlamalıdır.

Klasik maliyet muhasebesine göre hesapsal faizlerin ideal durumda hesaplanması, makinanın kullanım süresi sonundaki değerinin tahmin edilmesi ve tahmini kullanım süresine dağıtılması olur[3],[4],[5]. Bu yöntem sırf birkaç yıl sonra yüksek enflasyon yaşanan çevrelerde yeniden edinme maliyetlerinin belirlenebilmesi zorluğu yüzünden değil basit düşünce yapısı itibarıyla de yanlıştır.

Eğer amortisman matrahı olarak bir makinanın kullanım süresi sonunda yeniden satın alınabilmesi için gerekli tutar alınırsa zamanından önce yapılan satışlardan sağlanacak gelirlerin makinanın kullanım süresi sonuna dek faiz getirecek şekilde değerlendirilebileceği gerçeği göz ardı edilmiş olur.

Örneğin bir makina 100.000 DM'a satın alınırsa ve tamamen amorti edilip dört yıl sonra 150.000 DM'a yeni bir makina ile değiştirilirse, toplam 100.000 DM tutarında hesapsal amortisman tatbik etmek yeterlidir. Çünkü 100.000 DM'ın dört yıl süresince sermaye piyasasında getireceği nominal faiz satın alma gücü kaybını karşılamaktadır. Bunun nedeni de nominal faizlerin enflasyonla uyum içinde artmalarıdır[6],[7].

Bu sayede amortismanların ayrılması ve makinanın yeniden satın alınması arasında geçen süre için enflasyon etkisinin telafisi sağlanmış olmaktadır. yeniden edinme maliyetini baz alan bir amortisman

ayırma yöntemi çerçevesinde enflasyonun iki kere göz önüne alınması fiyat alt sınırlarını olması gerektiğinden daha yukarı çeker.

En doğru yöntem hesapsal amortismanlar belirlenirken makinanın kullanım süresi sonundaki değerini değil, ürünlerin satış tarihinde makinanın yeniden edinilebileceği fiyatı esas almaktır. Buna ulaşmanın en kolay yolu makinanın kullanımını başlarken satın alma maliyeti üstünden normal amortisman ayırmak ve ayrılan amortismanı bu tip makineler için geçerli fiyat artış oranı yardımıyla - verilen örnekte tekstil firmaları için toptan fiyat endeksi ile - sürekli arttırarak güncel değerlere uygun hale getirmektir.

Hızlandırılmış amortisman ayırma metodunun veya gerçek kullanma süresi üzerinden amortisman ayırma metodunun kullanılması halinde bu işlem oldukça komplike bir şekilde yürünür ve tarafımızdan tavsiye edilmemektedir.

Benzer bir sorun da hesapsal faizlerin belirlenmesinde ortaya çıkmaktadır. Burada klasik maliyet muhasebesi fikirlerine sadık kalınırsa toplam hesapsal faizler (yabancı sermaye faizleri dahil) işletme sermayesinin uzun vadeli borçlanma faizlerine denk bir faiz oranı ile çarpılması sonucu bulunur.

Verilen örnekte sabit işletme sermayesinin 1.400 milyar TL olduğu ve faiz oranının birikmiş gecelik faiz oranı olan % 13.13 olduğu varsayılırsa 183.800 TL tutarında hesapsal faiz ortaya çıkar (Artış % 400'ün üzerinde) ve bunun sonucu olarak üretim maliyeti de yaklaşık % 25 artarak 920.000 TL'na ulaşır. Bu artışlar işletme sermayesinin enflasyona paralel olarak artacağı da göz önüne alınırsa daha kuvvetli olur. Açıkça görüldüğü üzere % 15'lik bir fiyat artış oranına rağmen üretim maliyeti % 25 yükseldiğinden burada bir hesap hatası vardır. Yabancı maliyet muhasebesi kitaplarının klasik hatası burada da karşımıza çıkmaktadır: enflasyon iki kere göz önüne alınmakta ve yüksek enflasyon oranlarında bu hata çok belirgin olarak ortaya çıkmaktadır. Bu sorun basit bir örnek yardımıyla ele alınacaktır.

1 Ocak tarihinde 500 milyar TL değerinde mal alınmış ve bu alımın tamamı faizsiz bir kredi ile finanse edilmiştir. 3 ay sonra bu mallar reel bir kazanç veya kayıp olmaksızın % 15'lik yeniden edinme maliyeti artışı nisbetinde bir fiyat artışı tatbik edilerek 575 milyar TL'na satılmıştır. Şimdi kredi geri ödenirse, satış geliri ile sadece kredinin geri ödenmesi değil, kredi tutarının % 15'lik alım gücü kaybı da dengelenmiş olur ve bütün bunlar 1 TL bile hesapsal faiz hesaplanmadan gerçekleştirilir.

Giderlerin tümünün yani bilanço itibariyle aktiflerin yeniden edinme maliyetleri ile değerlendirilmesi otomatik olarak tüm finans hacminin yani bilanço itibariyle pasiflerin özsermaye veya yabancı sermaye olmaları farketmeksizin enflasyona paralel artmasına neden olur. Sermaye piyasası katılımcıları sermayelerinin satın alma gücü kaybını nominal sermaye piyasası faizinin içine kattıklarından (Fisher Kuramı)¹ nominal faizlerin tamamının birim maliyet hesaplamasında göz önüne alınması yine enflasyonun iki kere dikkate alınması sonucunu doğurur. Önce piyasaya sürülen malların artan yeniden edinme maliyetlerinde daha sonra da hesapsal faizler tatbik edilirken fiyat artış oranı "p"nin kullanılması çerçevesinde enflasyon iki kere hesaba dahil edilirse bu sonuçları doğruluktan uzaklaştırır. Bu hatayı önlemek için sadece, Fisher Faiz Kuramı'na göre geriye kalan nominal faiz bileşeni "ir+ir*p" göz önüne alınmalıdır.

Enflasyona paralel olarak aktüel değerlere uygun hale getirilmiş işletme sermayesine bu örnekte % 15 artmış olan 1.400 milyar TL sermayeye nominal faizden üretilmiş veya tahmini yolla bulunmuş bir reel faiz uygulanırsa (örnekte sabit % 2.5) aynı sonuç daha basit bir şekilde elde edilir.

Özel direkt giderler DM bazında ödendiğinden yeniden edinme maliyetinin bulunmasında TL'nin DM karşısındaki tahmini değer kaybından hareket edilmesi doğru olur.

Üretim maliyeti üzerinden yönetim ve dağıtım genel giderleri için sabit % 20 pay verilmektedir ve tekstil ürünleri için geçerli toptan fiyat endeksi oranında arttırılmış özel direkt dağıtım giderleri ile toplanan bu meblağa % 10 oranında kar marjı uygulanmaktadır. Böylece 1993 yılının Ocak ile Mart ayları arasında üretilen mallar için 1.050.300 TL tutarında bir satış fiyatı tavsiye edilmektedir. Bir kere daha vurgulamak gerekir ki, bu satış fiyatı tavsiyesi sadece bu zaman dilimi için ve sadece bu malların mart sonunda hemen satılacağı varsayımından hareketle geçerlidir. Genel olarak bir başka zaman dilimi için veya ek depolama süreleri göz önüne alınarak yapılacak hesaplamalarda yani kısaca daha sonra yapılan birim maliyet hesaplamalarında sonuçlar büyük oranda değişecektir.

¹ Genel olarak enflasyonun piyasadaki faizlerin artmasına yol açtığı gözlemlenebilir. Bu artışın hangi oranda gerçekleştiği ise iktisadi teorilerin konusudur. Bu konudaki en eski ve güçlü teorilerden birisi Fisher'e ait Faiz Kuramıdır. Bu kurama göre nominal faiz (in) enflasyonist ortamda reel faiz (ir), beklenen faiz oranı (pi) ve (pi) ile (ri) nin çarpımından oluşur, çünkü sadece yatırılan sermaye değil, faiz ödemeleri de enflasyondan etkilenmektedir.

Son olarak birim maliyet hesaplamasında enflasyonu göz önüne alabilmek için daha basit bir yöntem olan ayrı ayrı enflasyon tahminlerinden vazgeçilmesi anlatılacaktır.

İncelenen zaman dönemi için örneğin % 15'lik müşterek bir fiyat artış oranı tesbit edilirse her bileşenin yeniden edinme maliyeti % 15 artar. Bu sayede işlem oldukça basitleşir, çünkü hesaplama sonuçları belli bir zaman noktasına uyarlanırken (burada 999.900 TL) götürü olarak belirlenen % 15'lik fiyat artış endeksi ile planlanan satış zamanına kadar yükseltilir. Şüphesiz elde edilen sonuç bu şekilde yaratılmış bir fiyat tavsiyesinin daha detaylı bir hesaplama sonucu bulunmuş bir fiyat tavsiyesinden büyük oranda farklılık gösterebileceğini de kanıtlayabilir.

Detaylı hesaplama sonucu ortaya çıkan fiyat 1.050.300 TL iken, daha basit bir tahmini hesaplama yoluyla 1.149.900 TL fiyat bulunmaktadır.

5. SONUÇ

Enflasyonist ortamda birim maliyet hesaplaması çalışmaları kısaca aşağıdaki şekilde özetlenebilir :

- (1) Her birim maliyet hesaplaması sadece belirli bir zamanda geçerlidir.
- (2) Tüm giderler satışın gerçekleştiği günkü fiyatlar ile yani yeniden edinme maliyetleri ile değerlendirilmelidir. Üretimin tamamlanması ile satış tarihi arasında geçecek olası bir depolama süresi hesaplarda göz önüne alınmalıdır.
- (3) Satış tarihi ile ödemenin yapıldığı tarih birbirinden farklı olursa bu farkın getireceği ek maliyet vade farkı olarak fiyat politikası çerçevesinde çözümlenmelidir.
- (4) Değişik gider çeşitleri için fiyat artışlarının tahmini, birim maliyet hesaplamasını kuvvetli bir şekilde etkilediği sürece bu tahminler olabildiğince detaylı ve her gider çeşidi için ayrı ayrı yapılmalıdır.
- (5) Yabancı para birimi cinsinden gerçekleştirilen ödemeler için olası fiyat artışları yerine hesaplamalarda baz alınan para biriminin bu yabancı para birimi karşısındaki olası değer kaybı tahmini göz önüne alınmalıdır.

(6) Hesapsal amortismanlar kullanma dönemi sonunda oluşacak yeniden edinme maliyetleri üzerinden değil, satış tarihindeki güncel değerler üstünden ayrılmalıdır. En basitinden normal yöntemle ayrılan

amortisman tutarları, ilgili ayın fiyat artışına paralel olarak yükseltilebilir.

(7) Hesapsal faizlerin hesaplanmasında enflasyona paralel olarak güncelleştirilen işletme sermayesinin nominal faizden türetilen veya tahmin edilen reel faiz oranı ile çarpılması esastır.

(8) En basit yolu ile bir enflasyon değerlendirmesi yapabilmek için belli bir tarihe ait birim maliyet hesaplaması sonuçlarının bu tarih ile satış tarihi arasında geçen süreyi kapsayan fiyat artış oranı ile düzeltilmesi yeterlidir.

KAYNAKÇA

- [1]-KILGER W.: "Flexible Plankostenrechnung und Deckungsbeitragsrechnung", 9. Auflage, Wiesbaden 1988.
- [2]-BEKTÖRE S., Çömlekçi F., Sözbilir H.: "Mali Tablolar Analizi", Eskişehir 1996.
- [3]-EISELE W.: "Technik des betrieblichen Rechnungswesens", 5. Auflage, München 1993.
- [4]-HABERSTOCK L.: "Kostenrechnung", Bd. 1, Einführung, 8. Auflage, Hamburg 1987.
- [5]-ZIMMERMANN G.: "Grundzüge der Kostenrechnung", 5. Auflage, München/Wien 1993.
- [6]-FISCHER I.: "Appreciation and Interest", New York 1896, Reprint 1970.
- [7]-BEHRENDT J.: "Inflation in Turkey - A Money Machine?", Öneri, Sayı 4, Haziran 1995.